

La sirena i el pastor

CONTE DE MIQUEL SOLÉ I BADIA

*“A dalt de la muntanya hi ha un pastor;
a dintre de la mar hi ha una sirena:
ell canta al dematí, que el sol hi és bo,
ella canta a les nits de lluna plena.
Ella canta:—Pastor, me fas neguit.
Canta el pastor:—Me fas neguit, sirena.
—Si sabessis el mar com és bonic!
—Si sabessis la llum de la carena!
—Si hi baixessis series mon marit!
—Si hi pugessis ma joia fóra plena!”*

Joan Maragall (*L'Empordà*)

Malgrat l'encís que tenen els cants de tan cèlebres personatges i la màgia que embolcalla les nits platejades per la lluna, entre els dos cantaires s'ha creat una situació curiosa i angoixant. Amb tanta sol·licitud de l'un a l'altre —que si pugues a veure la llum de la carena, que si baixes a veure el mar com és bonic—, van passant dies sense que mai es decideixin a baixar o a pujar, i d'aquí ve el neguit que pateixen tots dos.

El problema no rau en manca de temps a causa de la feinada que les cabres donen al pastor, ni tampoc en les impertinències amoroses de Neptú, que assetja la sirena cada vegada que la veu. És simplement una qüestió d'horaris.

Vegeu el que diu la cançó: ell canta —només— els matins que el sol hi és bo, i tot fa suposar que resta callat les tardes i les nits, tant si hi ha lluna com no. En qualsevol cas, quan es fa fosc, aplega les cabres, les entra a la pleta i es retira a la cabana a descansar. O sigui que, en arribar la nit, per més que la sirena canti a la llum de la lluna, el pastor dorm profundament i no s'assabenta de res.

D'altra banda, ja sabem que la sirena canta les nits de lluna plena, o sigui dotze o tretze nits a l'any, i suposem —només ho suposem— que, quan arriba Febus de matinada, ella se'n va amb Neptú a dormir a trenta metres de profunditat, aigües endins.

Endevinem que tothom té la mateixa pregunta a la punta de la llengua:

—Si ella canta de nit i dorm de dia, mentre que ell canta al matí i dorm de nit, com és que es coneixen i quina és la causa del neguit?

Aquest detall nosaltres no l'hem tingut mai clar. Potser un vespre el pastor va sortir amb els amics i, en tornar a casa quan la lluna ja era alta, va sentir el cant de la sirena, com li va passar fa temps a un tal Ulisses.

Potser una nit ella es va quedar cantant sense que la claror del dia li portés la son i va romandre a riba mar comptant cabretes fins a sentir el cant del pastor.

Vés-ho a saber. Aquest detall, però, no és imprescindible per saber el final de la història que volem contar.

Ja hem comentat que ell canta dalt de la muntanya i, sense voler treure-li mèrit, suposem que no es tracta d'una gran muntanya com el Matagalls o el Canigó, des d'on seria difícil fer arribar la veu al mar, sinó d'una muntanyeta modesta. Un pujolet, vaja.

Igualment, quan diu la cançó que la sirena canta dintre de la mar, sembla lògic i així ho hem d'entendre, que, com a mínim, treu el cap fora de l'aigua per cantar. En tot cas, queda clar que s'haurien sentit l'un a l'altre si haguessin coincidit en l'horari, la qual cosa fa suposar que la distància no és gaire gran, tret que s'ajudin amb altaveus portàtils d'aquells que usen els sindicalistes en les manifestacions, cosa molt improbable.

El cas és que la muntanya on ell pastura les cabres arriba just sobre la mar i acaba en un penya-segat gairebé vertical. A la part de baix, on la sirena neda i canta, les ones trenquen a les roques baixes del cingle, per la qual cosa, quan ella surt de l'aigua, ha de posar-se cargoladeta damunt d'una roca plana, com fan les sirenes famoses.

Tothom ja sap —però volem dir-ho per si algú té les idees poc clares— que les sirenes tenen més o menys dues terceres parts de dona i la resta és peix. El pastor també ho sap, però confessa honradament que, llevat d'un dibuix il·lustratiu de l'*Odissea* i d'una revista amb propaganda de Copenhaguen, no n'ha vista mai cap de carn i ossos —i espines. Fins que un dia, tip de cantar només per a les cabres i de sentir tan terrible neguit per causa de la sirena, decideix veure-la i torna al penya-segat després de guardar el bestiar. La lluna és plena i, per tant, la sirena sortirà a cantar.

El pastor comença allò de “si sabessis la llum de la carena...”

La sirena emergeix de les profunditats fugint de Neptú, que és un cap calent, engelosit cada vegada que la sirena demana al pastor que baixi a maridar-la. Se n'escapoleix com pot i, situant-se damunt la roca plana, comença a cantar:

—Si baixessis series mon marit...

El pastor, que està a l'aguait, es posa estirat de boca terrosa a la punta del cingle i treu el cap per mirar cap avall.

Reno! Si abans, sense veure-la, ja sentia tan gran neguit, en contemplar-la a la llum de la lluna el neguit es fa necessitat peremptòria.

Mare de Déu, quin exemplar de sirena! Cabellera llarga, ulls blaus riallers, nasset arremangat, llavis petoners, coll de cigne, pell blanca fina, pits rodons ben col·locats, cintura prima, melic bufó i cua de peix d'escates platejades.

El pastor queda tan encisat i ple de desig que ni tan sols es planteja com li caldrà procedir per fer-se passar el neguit si ella puja o ell baixa.

Mentre resta embadalit, ella va cantant insistentment:

—Si baixessis series mon marit!

El pastor esguarda l'entorn, buscant desesperadament a dreta i esquerra algun corriol per on baixar a peu de mar, però el cingle és tossudament vertical i no en troba cap, per la qual cosa diu una vegada més:

—Si pugessis ma joia fora plena!

—No puc pujar.

—No puc baixar.

—Tinc informes que entre el mar i la muntanya s'obre una plana riallera molt apropiada per plantar la cabanya de l'amor.

—Espera't un moment, que ho miro.

El pastor, desesperat perquè no veu la plana ni troba la manera de baixar, ja molt nerviós, es posa a cridar als quatre vents fent campana davant la boca amb les dues mans, malgrat la certesa que en aquella hora intempestiva ningú no el sentirà:

—Digueu companys, per on hi aneu? Digueu companys, per on s'hi va?

Com que els companys no hi són i ningú no li contesta s'adreça novament a la sirena:

—Espera't uns segons, que vaig a la barraca a buscar una corda i t'hissaré fins al meu costat.

En un moment, torna esbufegant amb la corda i li'n tira un cap.

La sirena s'hi agafa fortament amb totes dues mans i queda suspesa en l'aire, amb la cua pendulant, mentre ell comença a tibar. Mes ai! El cingle és molt alt i a mig camí li manquen les forces.

El pastor ha calculat que una sirena tan esvelta no pot pesar més enllà de vint-i-cinc o trenta quilos, però no ha comptat que la cua de peix sol ésser pesada i que l'excés d'humitat que ella arrossega també la fa augmentar de pes.

En ple esforç, comet la imprudència d'abocar-se massa a la punta del cingle, la terra cedeix sota el seu peu i cau daltabaix. Amb ell, cau la sirena i ambdós resulten morts, estavellats sobre la pedra que ella feia servir de pedestal.

Neptú, caritatiu, oblidant antigues gelosies se'ls enduu tots dos al seu panteó del fons del mar, on reposen junts per sempre més.

Analitzant aquest trist desenllaç, hem arribat a la conclusió que el pastor i la sirena anaven mal informats. Algun empordanès ben intencionat els havia dit que, si ell es feia un xic ençà de la muntanya i ella un xic ençà de la mar, s'havien de trobar en una plana riallera, però no era així.

Dit d'una altra manera: aquell paratge idíl·lic descrit per Maragall es refereix clarament a l'Empordà, però la parella de la nostra història cantava a les Costes de Garraf. No podia acabar bé de cap manera.

MIQUEL SOLÉ I BADIA (Igualada, 1927). Empresari del gènere de punt, vinculat a la vida industrial, cultural i social d'Igualada. Ha estat guanyador del Premi de contes "Memorial Mn. Còdol" 1999, categoria comarcal. Amb el conte que publiquem va guanyar l'XIè Premi de narrativa breu Artesa de Segre 2000.